מסורת הש"ס

משום הכי חזרו · שהם היו מוכרין ואין נהנין בהרחבת זמן החזרה דר' טרפון שהרי חפץ לרבנן לעולם חוזרים: **אמאי חזרו** · לדידהו נמי מהני הרחבת זמן החזרה דאי טעון איגהו נהדרו בהו: **ורשבי** · קשורי משי שקורין בילדי"ש: **קרי שיחה** · שואל בדמיסה שהם זוזים: **מכעל הבית** · תכשיטין וכלי תשמיש שלו תביבין עליו ואינו מוכרן אלא ביוקר והוה ליה כמפרש "יודע אני שיש בו אונאה" דאמרינן לקמן "אין לו עליו אונאה" כך מצאתי בשאילתות דרב אחאי (פ' בהר סי' קיג): **כיפי** · נזמים: **הוי מחילה** · לאחר דהוה ליה פחות משתות: **ואתבעיה בדינא** · בכדי שירצה לחגר: **בגדרייתא** · בגדי קנבוס העומדים לימכר: **מתני'** ר' יהודה אומר אין אונאה לחגר · לקמיה מפרש לה: **מי שהוטל עליו** · מי שנתאנה: **מן לי מעותי** · אם נתאנה לוקח: **גמ'** דאי כתב רחמנא מוכר · שהוא מוזהר בכל תורה: **דקיס ליה בזבינתיה** · כמה נתן בה ובמזיד הוא עושה: **ובנתה קניים** · אם לקחה חפץ המתקיים שכר הוא אצלך שלא הולאה המעות ביציאה וכרי הוא מתקיים לך: **וכין אוכיד** · מכרת חפץ שלך הרי אתה נפסד שילוא המעות ביציאה: **ספסר** · קונה ומוכר מיד תמיד: **מידע ידע וזבינתיה כמה שוה** · שהרי לא שהה בין קנייתה למכירתה: **שאלי' פחות מכדי אונאה חוזר** · אם נתאנה דחיין תלויין בכך ותקנו לו שיחזור: **תניא** **בווחיה דרב נחמן** · דאפי' בכדי אונאה אינו חוזר בו ואין מחזירין לו אונאה מדתלי טעמא מפני שהוא בקי כגון ספסר: **קתני רלה** · בדרבי נתן: **לא קתני רלה** · אלא על כרחו קנה ומחזיר לו אונאה: **מתני' קתני לוקח** · **הילא דנתאנה לוקח** קתני דידו על העליונה דקתני "תן לי מעותי": **ברייתא** · בר' יהודה הנשיא: **קתני מוכר** · דהילא דנתאנה מוכר הוא דידו על העליונה אבל אם נתאנה לוקח לא: **אונאה זו** · משנתינו זו: **ותני נמי בברייתא** · בר' נתן "לוקח", ובלוקח ומוכר הוא דפליגי: **דיקא נמי** · דמתניתין במוכר נמי ס"ל הכי ומפרש ללוקח ולא פירש למוכר: **לימא רב דאמר כר' מאיר** · דאמר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אפי' בדבר שבממון: **ר' יהודה אומר בדבר שבממון** · כגון שאר וכסות ניתן למחילה והרי מחלה אבל עונה שהיא לער הגוף לא ניתן למחילה: מי

תורה אור

משום הכי חזרו אלא אי אמרת מוכר נמי בלוקח דמי מאי נפקא להו מינה בי היכי דעבדי ליה רבנן תקנתא ללוקח הכי נמי עבדי ליה רבנן תקנתא למוכר, תגרי לוד לא שביה דטעו. אושפזוכניה דרמי בר חמא זבין חמרא וטעה, אשכחיה דהוה עציב, א"ל אמאי עציבת: א"ל זביני חמרא וטעאי, א"ל זיל הדר בך, אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שראה לתגר או לקרובי, שדריה לקמיה *דרב נחמן, א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר, מאי טעמא? לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה, ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה וידע אי טעה(ה) אי לא טעה ההוא גברא דהוה נקט ורשבי לזבוני קרי שיחא ושויא חמשא ואי הוו יהבי ליה המשא פלגא הוה שקיל, אתא ההוא גברא ואמר: "אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הויא מחילה, אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא, אתא לקמיה דרב הסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה, א"ל רב דימי *ישר וכן אמר רבי אלעזר ישר, והא אנן תנן כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל הבית: אמר *רב חסדא בצדרייתא אבל מאני תשמישתיה דיקירי עליה לא מזבין להו, אי לאו בדמי יתירי: **מתני'** *אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר, רבי יהודה אומר אין אונאה אלא לתגר, מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו "תן לי מעותי-או-תן לי מה שאניתי": **גמ'** מנהני מילי דת"ר *וכי תמכרו ממכר לעמיתך... אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין? תלמוד לומר °או קנה אל תונו ואי צטריך למכתב לוקח ואי צטריך למכתב מוכר: דאי כתב רחמנא מוכר משום דקים ליה בזבינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזבינתיה אימא לא אזהריה רחמנא-בלא תונו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא מני דאמרי אינש "זבין אינש "זבנית קנית" אבל מוכר דאבודי קא מוביד דאמרי אינש "אובד" אימא לא אזהריה רחמנא-בלא תונו, צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה? אמר רב נחמן אמר רב בתגר ספסר שנו, מאי טעמא? מידע ידע זבינתיה כמה שויא, ואחולי אחיל גביה והאי דזבנא הכי משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי, והשתא מזלא קא הדר ביה. רב אשי אמר מאי "אין לתגר אונאה"-אינו בתורת אונאה שאפילו פרות מכדי אונאה חוזר, תניא כוותיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא: א *רבי נתן מתניתין קתני "רצה" ובריתא לא קתני רצה אלא רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני מוכר: (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר "אונאה" זו *אני יודע מי שנאה, רבה אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא "רצה" רבא אמר לעולם ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא, אמר רב אשי דיקא נמי דקתני "אחד הלוקח ואחד המוכר" ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שיוריה למוכר, שמע מינה/ *איתמר האומר לחבירו "על מנת שאין לך עלי אונאה": רב אמר יש לו עליו אונאה (ושמואל) אמר אין לו עליו אונאה, לימא רב דאמר כרבי מאיר ושמואל דאמר כרבי יהודה דתניא *"האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר "בדבר שבממון תנאו קיים" אמר לך רב "אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה אלא דידעה וקא מחלה אבל

ותתנן כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר · פירוש לאפוקי מר' יהודה דאמר תגר אין לו אונאה כשמכר בזול לפי שהוא בקי ואחולי אחיל ליה והאי דזבני הכי משום דאתרמי ליה זבינתא אחריתי כדאמרי' בסמוך והשתא פריך שפיר דע"כ מיירי בהדיוט מוכר מדתלי תגר בהדיוט דטעמא דידע ומחיל לא שייך אלא במוכר וא"ת ומא"ל דמיירי בהדיוט שמוכר ביוקר ונתאנה לוקח דילמא מיירי בהדיוט שמכר בזול ונתאנה דהשתא הוי דומיא דתגר וי"ל דאונאה משמע בכל ענין בין שהוא מאנה בין שהוא מתאנה: הכא

עין משפט נר מצוה

סט א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל' כ סמג לאוין קע טוש"ע מ"מ סי' רכז סעי' כג: ע ב מיי' שם פי"ב הל' ח סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעי' ח וסעי' כ: עא ג מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' יד: עב ד מיי' שם פי"ג הל' ג ועי' שם טוש"ע שם סעי' כח: עג ה מיי' פי"ב מהל' מישות הל' ט סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ה וסי' שם סעי' ו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אי טעה אי לא טעה אי כל"ל ואולם ר' נמחק:

[ויישר כל"ל וכ"ל בנרכות מכ: ובשבת נג: סב: בבוצות מי מה: חולין יז: עה: עו: וכ"ל בשאילתות] [ל"ל ר' יהודה] [לעיל מז:] [לעיל מז:] [לעיל נ:] [שם] מכות ג: כתובות פד. [ל"ל נאוקי יוסף] קדושין יט: לקמן לד: כתובות כ"ב קכו: [וסוגיא דגיטין פד:]

גליון הש"ס

גמ' איני יודע מי שנאה · יגמות דף כז ע"ב וש"נ * והא אשכר שתנה נתאנה וכיון ש"ל סחורה בתחילן נמן לב ואלו אחיהו בלא יגיעתו ובוא אבנו אחיי ליטן בהחות

נוסח אמרנה

ב' מאנשים שאמרו נלאנ בגין אל אישר אאונאה שיש רק בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית אינו כן ואותר לו לגרשים לאמור ביוקר

"אתא לקמיה ג..."

[ג"ל ר' יהודה]

נוסח

בגוכ אל בעל ניש אישר אאונאה על

נוסח

האמור ונם אל הלוקח

נוסח

הסברים אמר הגרון לרבי יהודה "אין אונאה לתגר"

נוסח

לאור הברייתא [ל"ל ג] אל יוזה הנשיא דגמ' מאברנה אני מתני'

נוסח

ר' אומר לחבירו "על מנת שאין לך עלי אונאה" אחר רב ושמואל

רבינו חננאל

בקש עד כדי שיראהו לבקיאים ומוכר לעולם חוזר · ומעשה דהההוא גברא דהוה נקיט ורשבי לזובני וכו' פי' ורשבי מרגליות · וההוא דהוה נקיט כיפי פי' כיפי סרבוטין דינס שוה · רבה ורב חסדא שניהן שוין כי זה ששנו בברייתא שתות קנה ומחזיר אונאה בלוקח כן התגר אבל בלוקח מבעל הבית מכלי ביתו אין לו לקונה ממנו אונאה כלומר אין יכול הלוקח לטענן על בעל הבית שמכר מכלי תשמישו ולומר לו תן לי מה שאניתני דאמרי' מני תשמישתיה דאניש יקרי עליה ואי לאו ההוא יהבי ליה דמי יתירי לא הוה מוזבן להו · מיהא שמעינן מהני תרי עובדי עובדא דורשבי ועובדא דכיפי דידעי מקמי דליזבון להו דאית בהו אונאה וזבנינהו ובתר הכי קטו על המוכר [ומענו] שקנו מבעל הבית ולא יכלי למימר להו ידעיתו ומחליתו אלא אם יפרש לו שהפץ זה אינו שוה את הדמים הללו ורצה וקיבל אין לו לחזור והוא הדין

למוכר והני מילי בכרי שיראה לתגר או לקרובו בלבד · והני מילי בבעל הבית המוכר מכלי תשמישו אבל בעל הבית המוכר דברים העשוין לסחורה יש להן אונאה · רב יהודה אומר אין לתגר אונאה · אמר רב נחמן אמר רב תגר ספסר שנינו הניא כוותיה ר' יהודה אומר אין לו אונאה מפני שהוא בקי פי' אמרי' ידע ומחל משום דאתרמי ליה זבינתא אחריתי ובעי למיזבנה: כתנו: אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה · ת"ר וכי תמכרו ממכר לעמיתך · וכי תמכרו מכר אל תונו אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין ת"ל או קנה ואצטריך וכו' ופשוטה היא · מי שהוטל עליו ידו על העליונה כו' איתמר על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה · לימא רב דאמר כר' מאיר דסבר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל · ושמואל דאמר כר' יהודה דאמר בדבר שבממון תנאו קיים · דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על בנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל וכו' · אמר רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא אמר ר' יהודה

נאוקי יוסף לאי

אינו אוקר דין תורה אלא מתנה הוא שאו שאותו דין אונאה יש לו עליו אלא יתבטלו מאתנו ויהיו לשנאו דאין לך עלי...